

Програма "Учене през целия живот"

2007

КОМЕНСКИ

ЕРАЗЪМ

ГРЮНДВИГ

Практическо ръководство
по секторна програма
"Леонардо да Винчи"

ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ

"Ако се запасиш с търпение и проявиш старание, то засетите семена на знанието непременно ще дадат добър урожай. Корените на угението са горчиви, но плодовете – сладки.,,"

ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ

Леонардо да Винчи (1452, Винчи, Италия – 1519, Амбоаз, Франция) - художник, скулптор, архитект, физик, астроном, математик, изследовател на човешката анатомия, ботаник, алхимик, изобретател, мечтател, музикант, теолог, инженер механик, бижутер, а също часовникар, урбанист, създател на военни съоръжения.

Универсален ум, едновременно човек на науката, художник, изобретател и философ хуманист, Леонардо възплъщава в себе си необятния дух на Европейското възрождение, като сам той впоследствие се превръща в една от най-големите личности и олицетворение на уникалната епоха на Ренесанса.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	2
Обща информация за Програма "Учене през целия живот"	
Страни участнички в Програма "Учене през целия живот"	4
Обща информация за секторна програма "Леонардо да Винчи"	5
ДЕЙНОСТИ ПО СЕКТОРНА ПРОГРАМА "ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ"	6
Децентрализирани	
Централизирани	
ЗА КОГО Е ПРЕДНАЗНАЧЕНА СЕКТОРНА ПРОГРАМА "ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ"	7
Кой има право да кандидатства	
Кой може да участва	8
КАК СЕ КАНДИДАТСТВА ПО СЕКТОРНА ПРОГРАМА „ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ“	9
КАКЪВ Е РАЗМЕРЪТ НА ОТПУСКАНАТА ФИНАНСОВА ПОДКРЕПА ЗА ОТДЕЛНИТЕ ДЕЙНОСТИ	11
КАК ДА СИ НАМЕРИМ ПАРТНЬОР	12
КАК СЕ ОЦЕНЯВАТ ПРЕДЛОЖЕНИЯТА ЗА ПРОЕКТИ	14
Оценка на предложенията за проекти по дейност "Мобилност"	
Оценка на предложенията за проекти по дейност "Трансфер на иновации"	15
ЕТАПИ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТИТЕ	16
Дейност "Мобилност"	
Дейност "Трансфер на иновации"	18
ПОЛЕЗНИ СЪВЕТИ	19
РЕЧНИК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТЕРМИНИ	21
РОЛЯТА НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ	24
ЦРЧР	

ВЪВЕДЕНИЕ

Обща информация за Програма "Учене през целия живот"

Програмата "Учене през целия живот"

- 2007-2013**
- Създадена е с Решение No.1720/2006/ЕС на Европейския парламент и на Съвета на Европейския съюз от 15 ноември 2006 г.
 - Стартира на 1 януари 2007 г. и е със седемгодишна продължителност - до 31 декември 2013 г.
 - Общият ѝ бюджет за всички страни членки на Европейския съюз и за целия период възлиза на 6 970 000 000 евро.

Приоритети на Програмата "Учене през целия живот"

Водещ приоритет

**Европа,
основана
на знанието**

Основна цел на Програмата е да засили приноса на образованието и обучението при осъществяването на Лисабонската стратегия за превръщането на Европейския съюз в най-конкурентната икономика в света, която да е:

- основана на знания;
- с устойчиво икономическо развитие;
- с повече и по-добри работни места;
- с по-голяма социална интеграция;
- с по-добра защита на околната среда за бъдещите поколения.

Специфични приоритети

За всяка календарна година се формулират приоритетни области на действие. Така за 2007 г. някои от тях са:

- 2007**
- засилване на ролята на образованието и обучението както на европейско, така и на национално ниво;
 - засилване на ролята на университетите при повишаване на конкурентността и улесняването на достъпа на всички до знанието;
 - подобряване на качеството и привлекателността на професионалното образование и обучение;
 - насърчаване на по-голяма ефективност и обективност на образователните и обучителните системи;
 - подобряване на знанията и уменията на учителите и обучителите.

Европейската комисия обяви 2008 за Европейска година на межкултурен диалог и взаимодействие между образование и култура. Приоритет ще бъде даван на проектни предложения, насочени към тези теми.

2008

Управление на Програма "Учене през целия живот"

С цел успешно администриране на Програмата, Европейската комисия делегира правата за администриране на Националните агенции (НА) в съответните държави или на Изпълнителната агенция за образование, аудио-визия и култура (ИА) в Брюксел.

Европейска
комисия

Ролята на Европейската комисия (Главна дирекция "Образование и култура") е да осигури ефективно изпълнение на дейностите на Общността, инициирани в рамките на Програма "Учене през целия живот". В тази дейност Комисията си сътрудничи и с Комитета на Програма "Учене през целия живот", който се състои от представители на страните членки и се оглавява от Комисията.

роля

Административното управление на Програмата се осъществява от Комисията в тясно сътрудничество с националните власти, Националните агенции (те могат да бъдат една или повече във всяка от страните участнички) и Изпълнителната агенция.

Изпълнителна
агенция

Националните власти на страните участнички в Програмата определят Национални агенции, които имат за цел да координират управлението на програмните дейности на национално ниво. За България такава е Центърът за развитие на човешките ресурси (ЦРЧР).

Национална
агенция

Европейска комисия http://ec.europa.eu/index_bg.htm	
Национална агенция <i>София</i>	Изпълнителна агенция <i>Брюксел</i>
Администрира, координира и приема предложения за проекти по децентрализираните дейности на национално ниво. http://hrdc.bg	Администрира, координира и приема предложения за проекти по централизираните дейности на Европейската комисия. http://ec.europa.eu/education/programmes/lfp/index_en.html http://eacea.ec.europa.eu/index.htm

Структура на Програмата "Учене през целия живот"

**интегрирана
програма**

По своята същност Програмата е продължение на предшестващите я програми "Сократ" (приключила до 31 декември 2006г.), "Леонардо да Винчи" (приключила до 31 декември 2006г.) и eLearning. Същевременно тя е разширена и е структурирана по различен начин, а именно - като интегрирана програма.

Програмата "Учене през целия живот" обединява следните видове програми:

КОМЕНСКИ Училищно образование	ЕРАЗЪМ Висше образование	ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ Професионално образование и обучение	ГРЮНДВИГ Обучение на възрастни
ХОРИЗОНТАЛНА ПРОГРАМА 4 дейности:			
Политически развития в образователните системи	Чуждоезиково обучение	Информационни и комуникационни технологии	Разпространение на резултати от проекти
ПРОГРАМА ЖАН МОНЕ Работи в подкрепа на преподавателите, изследователите, ангажираните в процеса на европейската интеграция и работещите в основни европейски институции			

Страни участнички в Програмата

- **27-те страни членки на ЕС** (Австрия, Белгия, България, Великобритания, Германия, Гърция, Дания, Естония, Ирландия, Испания, Италия, Кипър, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Полша, Португалия, Румъния, Словакия, Словения, Унгария, Финландия, Франция, Холандия, Чехия, Швеция);
- **Исландия, Лихтенщайн, Норвегия;**
- **Турция.**

**актуален
списък**

За актуалния списък на участващите страни се информирайте от Интернет страниците на Европейската комисията, на Националната агенция или на Изпълнителната агенция.

Обща информация за секторна програма „Леонардо да Винчи“

Секторна програма "Леонардо да Винчи" поддържа и осъществява политиката за професионално образование и обучение на страните членки на ЕС, като се съобразява със съдържанието и организацията на тази политика в съответната страна. Целта на програмата е посредством транснационалното сътрудничество и натрупания опит да се повишава качеството на професионалното образование и обучение, да се поощряват иновациите и да се разпространяват добрите професионални практики и системи в Европа.

професионално образование и обучение

сътрудничество

Конкретните цели на програмата са да

- Подкрепя участниците в обучителни дейности за усвояване на знания, умения и квалификации в посока развитие на личността;
- Насърчава повишаване на качеството и иновативността в системите, институциите и практиките за професионално образование и обучение;
- Повишава атрактивността на професионалното образование и обучение и насърчава мобилността на работодатели и работещи.

професионално развитие на личността

Оперативни цели на програмата са

- Подобряване качеството и повишаване мобилността на лица от началното и продължаващото професионално обучение, с което работните места в предприятията в Европа да нарастват с поне 80 000 на година до края на Програмата "Учене през целия живот";
- Увеличаване качеството и обема на сътрудничество между институциите и организациите, предоставящи възможности за обучение, и предприятията и социалните партньори в цяла Европа;
- Подпомагане развитието на иновативни практики в сферата на професионалното образование и обучение и пренасянето им в други страни;
- Подобряване на прозрачността и признаване на квалификациите и компетенциите, включително и придобитите чрез неформално и информално обучение;
- Насърчаване изучаването на чужди езици, свързани с професионалната реализация на младите хора;
- Подпомагане развитието на иновативни услуги, методологии и практики за учене през целия живот, базирани на информационните и комуникационни технологии.

мобилност

нарастване на броя на работните места

развитие на иновативни практики

ДЕЙНОСТИ ПО СЕКТОРНА ПРОГРАМА "ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ"

Децентрализирани

- практика**
 - **Мобилност**
 - Транснационални практики в предприятия или обучителни организации на хора, преминаващи първоначално професионално обучение;
- обмен**
 - Транснационални практики в предприятия или в обучителни институти на хора на пазара на труда;
 - Мобилност на обучители в сферата на професионалното образование и обучение.
- продукт**
 - **Трансфер на иновации** – адаптиране, доразвиване и разпространение на иновативни продукти и практики, разработени в рамките на европейските образователни програми.
- работни срещи**
 - **Партньорства** – ще стартират от 2008 г. - участие в работни срещи на партньори от различни европейски институции за обсъждане на теми от общ интерес в сферата на професионалното образование и обучение.

Централизирани

- продукт**
 - Развитие на иновации – разработване и разпространение на иновативни образователни и обучителни продукти на база на добри практики;
- мрежа**
 - Тематични мрежи за събиране на иновативни подходи чрез обединение на експерти и организации, работещи по специфични проблеми на професионалното образование и обучение;
 - Съпътстващи дейности – популяризиране на целите на секторна програма "Леонардо да Винчи".

ЗА КОГО Е ПРЕДНАЗНАЧЕНА СЕКТОРНА ПРОГРАМА "ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ"

Кой има право да кандидатства

Програмата е отворена за всички частни или обществени юридически организации и институции, включени и участващи в професионалното образование и обучение. Такива могат да бъдат:

- Обучаващи институти, университети, професионални гимназии, центрове за професионална квалификация;
- Научноизследователски центрове и организации, провеждащи изследвания и анализи в областта на професионалното обучение или дейности, пряко свързани с неговото приложение;
- Малки и средни предприятия и фирми, осъществяващи дейности в областта на професионалното обучение;
- Търговски и промишлени палати, занаятчийски организации;
- Социални партньори;
- Местни и регионални управления и организации;
- Институции за професионално консултиране и ориентирване;
- Доброволни, неправителствени организации и асоциации с идеална цел.

юридически лица

обучаващи институции

предприятия

търговски палати

Физически лица не могат да бъдат нито инициатори, нито партньори по проекти! (вж. Ръчник на използваните термини в края на брошурата)

Кой може да участва

Дейност "Мобилност"

- Участие в дейността могат да вземат:
- ученици
 - работници
 - специалисти
- Ученици от професионалните гимназии, обучаеми, чираци;
 - Работници, предимно млади хора, които наскоро са завършили образование;
 - Специалисти в сферата на професионалното образование и обучение.

Дейност "Трансфер на иновации"

пренасяне и адаптиране на продукт

Проектите по дейност "Трансфер на иновации" целят пренасяне и адаптиране на иновативни продукти от предишни проекти, финансирани по европейски програми, и въвеждането им в националните и/или частни системи за професионално обучение и в предприятията на местно, регионално, национално и/или европейско ниво.

Процесът на трансфера на иновации обхваща както разпространение, така и:

- разпространение
- Идентифициране и анализ на потребностите на целевите групи;
 - Подбор и анализ на иновативни подходи за задоволяване на тези потребности;
 - Адаптиране (и/или сертифициране) към европейски, национални, регионални, местни, и/или секторни обучителни системи и практики чрез:
 - Адаптиране към обучителните системи, културата, нуждите и потребностите на целевите групи (надграждане на продукта);
 - Трансфер в нов социокултурен или езиков контекст;
 - Използване в нови сектори, спрямо нови целеви групи, включително и пилотно тестване в държавни или частни обучителни структури.

КАК СЕ КАНДИДАТСТВА ПО СЕКТОРНА ПРОГРАМА "ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ"

Центърът за развитие на човешките ресурси е Националната агенция, която администрира Програмата "Учене през целия живот" и съответно секторна програма "Леонардо да Винчи". В настоящото практическо ръководство се поставя акцент върху т.нар. **децентрализирани дейности**, по които се кандидатства директно към ЦРЧР.

Център за развитие на човешките ресурси

Преди да пристъпят към разработването на предложение за проект по децентрализираните дейности, кандидатите следва да се запознаят със следните документи, достъпни от Интернет страницата на ЦРЧР, секция Програма "Учене през целия живот":

децентрализирани дейности

- Решение на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Програма "Учене през целия живот";
- Обща покана за подаване на предложения на Европейската комисия (за текущата година);
- Национална покана за кандидатстване по секторна програма "Леонардо да Винчи";
- Формуляр за кандидатстване (по съответната дейност – "Мобилност", "Партньорства", "Трансфер на иновации").

документи

Стъпка по стъпка

- Определяне на целевата група и формиране на идеята за проект;
- Определяне на целите от секторна програма "Леонардо да Винчи", към които е насочено предложението;
- Установяване на връзка с чуждестранните партньори; За проекти по дейностите "Мобилност" и "Партньорства" са необходими минимум двама партньори. Освен българския партньор е необходим поне още един от страна участник в Програмата "Учене през целия живот".

целева група

идея

цели

За проектите по дейност "Трансфер на иновации" са необходими минимум трима партньори, като поне един от тях задължително трябва да е от страна член на Европейския съюз.

партньорство

- Попълване на формуляра за кандидатстване.

Предложението за проект следва да се съсредоточи върху следните основни елементи:

- цели на предложението;
- целева група;
- обосновка на предложението, подкрепена с фактологичен материал;
- очаквани резултати;
- добавена стойност на проектираните продукти и сравнение с продуктите, които се трансферират; задължително да се обърне внимание на европейската добавена стойност;
- иновативност, оригиналност и въздействие върху системата за професионално образование и обучение;
- качество на партньорите, разнообразие в партньорската мрежа;
- качество на работната програма;
- план за управление на качеството;
- стратегия и план за валоризация – не забравяйте, че разпространението на резултатите е непрекъснат процес, който е планиран от самото започване на проекта;
- подробен финансов план.

европейска
добавена
стойност

иновативност

разпространение
на резултатите

информационна
кампания

След обявяването на всяка нова **Покана за подаване на предложения** Центърът за развитие на човешките ресурси организира информационна кампания за разясняване на спецификата на всяка една секторна програма. В рамките на тази информационна кампания се организират и семинари, на които се дават практически насоки, свързани с попълването на формуляра за кандидатстване по отделните дейности. Ето защо е препоръчително за всички, желаещи да подадат предложения за проекти, да следят секцията "Новини" в Интернет страницата на ЦРЧР за обявяването на такива информационни семинари и своевременно да се регистрират, като използват съответната форма за електронна регистрация.

ЦРЧР

Експертите на ЦРЧР са на разположение за информация и консултация по всяко време на годината, дори извън активния период за подготовка и подаване на предложения.

Моля, вижте техните координати в секция „Контакти“ на Интернет страницата на ЦРЧР.

КАКЪВ Е РАЗМЕРЪТ НА ОТПУСКАНАТА ФИНАНСОВА ПОДКРЕПА ЗА ОТДЕЛНИТЕ ДЕЙНОСТИ

Размерът на финансовата подкрепа по отделните децентрализирани дейности се определя на база заложените конкретни дейности в съответното предложение за проект и на основа на финансовите ставки, които са приложени към формулярите за кандидатстване.

Основните разходи, които се финансират по децентрализирани дейности, могат да се илюстрират както следва:

**финансови
ставки**

За проекти по дейност "Мобилност"

Издържка на участниците
+
Пътни разходи и застраховка на участниците
+
Управление и мониторинг
+
Подготовка на участниците

мобилност

В практиката са се наложили условно следните долна и горна граница на отпускано финансиране: от 5 до 75 хиляди евро.

За проекти по дейност "Трансфер на иновации"

Заплати и хонорари на участниците
+
Пътни разходи, застраховка и издръжка на участниците
+
Изработване и разпространение на продукти
+
Други
=
до 300 хиляди евро за 24 месеца

**трансфер
на иновация**

Собственият принос по проектите е задължително условие при всеки от тях.

По дейност „Мобилност“ няма фиксиран размер за този принос, докато по дейност „Трансфер на иновации“ е фиксиран размер от 25%, който се разпределя между партньорите.

собствен принос

КАК ДА СИ НАМЕРИМ ПАРТНЬОР

Като възможности за намиране на партньори могат да бъдат използвани следните Интернет страници:

Европейски бази данни

важни интернет адреси

- http://eacea.ec.europa.eu/static/en/llp/partner_en.htm
Тази база данни е създадена чрез интернет регистрация на участниците по време на провеждане на информационни дни по Програмата. Тя се обновява допълнително, така че ви препоръчваме да я проверявате редовно.

- http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/national_en.html

Списък с адреси на Националните агенции по Програмата. Може да се обърнете за съдействие директно към тях, като опишете профила на институцията си и идеята си за проект.

- http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/leonardo/data_en.html

Тази база данни ви осигурява достъп до различни полезни за вас портали, които можете да ползвате по време на подготовка и изпълнение на проекта си. Тук можете да получите и актуална информация за системите на професионално обучение в Европа.

компендиуми

- <http://leonardo.hrdc.bg/compedium/compedium.htm>

Компендиуми с осъществени български проекти по секторна програма "Леонардо да Винчи" за периода 2000-2006 г.

- <http://www.eurodesk.org/edesk/Supportcentre.do?go=9>

Много полезни съвети за намиране на партньори.

- eurodeskbg@eurodesk.eu

На този адрес може да изпратите заявка за регистрация в партньорската зона на Евродеск и така ще получите достъп до още по-широк кръг от информация.

- <http://www.etwinning.net/ww/en/pub/etwinning/index2006.htm>

Ако се регистрирате, може да ползвате търсачката Twinfinder, която ви дава достъп до партньори от цяла Европа.

През 2008 г. ще бъдат открити официално две европейски бази данни, които ще улеснят процеса на намиране на партньори за проекти. Това са системите „ADAM“ и „EVE“. За информацията относно адресите на тези бази данни следете Интернет страницата на ЦРЧР.

Национални бази данни

- www.ukpsd.leopass.org - база данни за партньорски организации от Великобритания
- www.leonardo-ireland.com - информация за партньори от Ирландия
- www.leonardodavinci-projects.org – информация за партньори от Германия

Друга възможност за намиране на партньори е участието в Контактни семинари и Подготвителни визити.

Контактни семинари

КАК СЕ ОЦЕНЯВАТ ПРЕДЛОЖЕНИЯТА ЗА ПРОЕКТИ

Оценка на предложенията за проекти по дейност "Мобилност"

- мобилност** Оценката на предложенията за проекти по дейност "Мобилност" се извършва на национално равнище от ЦРЧР. Процедурата по оценка включва три етапа:
- легитимност** ■ Оценка по критерии за легитимност на постъпилите в съответния срок предложения за проекти
- ЦРЧР** Извършва се от експертите в отдел "Селекция, договориране и анализ" към ЦРЧР по критерии, посочени в **Общата покана за подаване на предложения** на Европейската комисия (за текущата година).
- качество** ■ Оценка на легитимните предложения по критерии за качество
- външни оценители** Тези критерии са посочени в Общата покана за подаване на предложения на Европейската комисия (за текущата година). Всеки проект се оценява от двама външни оценители, които поставят оценки (1 = много добър; 2 = добър; 3 = среден; 4 = слаб). За да бъде одобрен даден проект, е необходимо средноаритметичният сбор на двете оценки да е равен (или по-малък) на две. В случай, че има разминаване от два пункта между оценките на двамата оценители, предложението за проект се дава на трети оценител – арбитър, и крайната оценка се определя на база средноаритметична сума от трите оценки.
- Външните оценители се набират с конкурс въз основа на утвърдена процедура на подбор.*
- одобрени проекти** ■ Утвърждаване на списъка с одобрените проекти от селекционна комисия, съставена от експерти на ЦРЧР. След утвърждаването се пристъпва към сключване на договори за отпускане на финансова помощ.
- сключване на договори**

Оценка на предложенията за проекти по дейност "Трансфер на иновации"

Оценката на предложенията за проекти по дейност "Трансфер на иновации" се извършва първоначално на национално равнище от ЦРЧР, а след това и от Европейската комисия. Процедурата по оценка включва следните етапи:

- Оценка по критерии за легитимност на постъпилите в съответния срок предложения за проекти
Извършва се от експертите в отдел "Селекция, договориране и анализ" към ЦРЧР по критерии, посочени в **Общата покана за подаване на предложения** на Европейската комисия (за текущата година).

**трансфер
на иновации**

**национална
оценка**

легитимност

ЦРЧР

- Оценка на легитимните предложения по критерии за качество
Тези критерии са посочени в **Общата покана за подаване на предложения** на Европейската комисия (за текущата година). Всеки проект се оценява от двама външни оценители.

качество

**външни
оценители**

Външните оценители се набират с конкурс въз основа на утвърдена процедура на подбор.

- Утвърждаване на списъка с одобрените проекти от селекционна комисия, съставена от експерти на ЦРЧР;
- Утвърденият от ЦРЧР списък се изпраща за одобрение и крайна оценка от Европейската комисия. Впоследствие се пристъпва към сключване на договори за отпускане на финансова помощ;
- След приключване на процедурата по подбор и селекция, Националната агенция писмено информира инициаторите за резултатите.

**одобрени
проекти**

**Европейска
оценка**

**сключване
на договори**

ЕТАПИ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТИТЕ

Дейност "Мобилност"

Подготвителен етап

- документация** ■ Представяне пред ЦРЧР на необходимата документация за провеждане на процедура по оценка на финансов риск;
- договор** ■ Разкриване на банкова сметка за нуждите на проекта;
- работна група** ■ Сключване на договор с ЦРЧР;
- Създаване на организация по осъществяването на проекта:
 - създаване на работен екип по проекта;
 - разпределение на конкретните задачи.

Същински етап

- финансови условия** ■ Съгласуване с приемащия партньор на работната програма, на местата за практика (обмен), на настаняването; уговаряне на конкретните финансови условия;
- договор** ■ Сключване на договор между инициращата и приемащата институции, включващ конкретните им задачи при изпълнение на проекта и съответните финансови клаузи;
- подбор на участници** ■ Информирание на потенциални участници за възможностите, които им предлага съответният проект;
- Подбор на участниците;
- Сключване на договори с участниците;
- Организиране и провеждане на подготовката (езикова и културна) на участниците в обмена или практиката;
- Осъществяване на логистичните аспекти:
 - Застраховки – направете консултация дали са необходими специални застраховки;
 - Визи – ако са необходими;
 - Разрешение за работа – при практика за лица, намиращи се на пазара на труда;
 - Пътуване – изберете най-икономичния вариант;
 - Настаняване - трябва да имате командировъчни заповеди за групата и за придружаващите лица (ако проектът е за практика на ученици).
- осъществяване на практиката (обмена)** ■ Провеждане на практиката /обмена;
- Текуща оценка на изпълнението на проекта;
- Сертифициране на придобитите компетенции;
- сертифициране на придобитите компетенции** ■ Издаване на сертификати Europass Мобилност за участие в практиката/обмена;
- Разпространение на резултатите по проекта.

Заклучителен етап

- Изготвяне на междинен/краен отчет.

отчет

При проектите за мобилност е задължително и отгитане в информационната система Rap4Leo.

Дейност "Трансфер на иновации"

Етап преди договорирането

- Оценка на финансов риск на база на следните основни документи:
 - копие от съдебно решение като доказателство за правния статут на организацията, която е инициатор на проекта;
 - копия от официалния годишен счетоводен отчет за предходните три години (*официален* означава заверен от регистриран одитор или от експерт-счетоводител); Тези документи не се изискват за организации с публичен статус.
- Националната агенция може да изисква и допълнителна информация като например:
 - гаранция, съответстваща на част или на цялата поискана финансова подкрепа;
 - изричен ангажимент на всяка участваща във финансирането на дадения проект партньорска организация за сумата, декларирана за нея в предложението.
- В резултат на оценката и предложенията на оценителите, инициаторът на проекта прави корекции в работната програма. Тези промени не могат по никакъв начин да влияят върху целите и резултатите на проекта, които трябва да останат същите като в одобреното предложение.

оценка
на финансов риск

допълнителни
документи

Етап на подписване на договора

Ако проверките за финансовия капацитет са положителни, на инициатора на проекта ще бъде изпратен стандартен договор. След подписването на договора, инициаторът става изпълнител /контрактор/ и е единствено отговорен за неговото изпълнение пред Националната агенция - ЦРЧР.

В рамките на три месеца след влизане в сила на договора изпълнителите са длъжни да подпишат двустранни договори с всички свои партньори и да ги изпратят на Националната агенция.

Изпълнителят следва да спазва сроковете на процеса по договарянето при съставянето на работния план и бюджета.

контракторът
е отговорен
пред ЦРЧР
за изпълнението
на договора

спазване
на срокове

обратна връзка

междинен отчет към ЦРЧР

краен отчет

Мониторинг на изпълнението на проекта

За да се осигури обратна връзка по проектите и да се наблюдава напредъкът и изпълнението, Европейската комисия и ЦРЧР ползват следните инструменти за мониторинг:

- междинен отчет, който се представя в ЦРЧР според процедурата и сроковете, установени в договора. Отчетът се представя от изпълнителя и е придружен от отчетни документи и междинни резултати, които позволяват на ЦРЧР да оценява извършената работа и да реши дали да направи второ плащане от субсидията на Европейската комисия;
- Посещение на място поне веднъж по време на изпълнение на проекта, например при партньорска среща;
- Дейности по тематичен мониторинг с цел насърчаване на контакти между проекти със сходни теми;
- Крайни отчети. Оценката на крайния отчет включва следните елементи: анализ на спазването на работната програма, включително плана за управление на качеството и стратегията за валоризация; анализ на резултатите от проекта.

ПОЛЕЗНИ СЪВЕТИ

- Запознайте се детайлно със съдържанието на документите по избраната от вас дейност;
- Обърнете се към експертите от ЦРЧР, които ще ви предоставят информация за участието ви в Програмата;
- Посещавайте информационните събития на ЦРЧР, свързани с разясняване на всички секторни програми на Програмата "Учене през целия живот";
- Стриктно спазвайте изискванията за легитимност на предложенията, посочени в Поканата за кандидатстване;
- Не допускайте пропуски при попълване на формуляра за кандидатстване;
- Посочете точен адрес, данни на институцията (организацията);
- Обърнете внимание дали са налични всички подписи и печати;
- Формулирайте точно как проектът отговаря на една или повече от целите на програмата;
- Посочете приоритетите, които най-точно кореспондират с идеята на проекта;
- Спазвайте всички принципи и указания от конкретното ръководство по избраната дейност;
- Не допускайте неточности по отношение на партньорството:
 - Спазвайте необходимия минимален брой на партньорите в зависимост от типа дейност;
 - Подберете най-подходящите партньори за изпълнение на целите и задачите на проекта;
 - Приложете писмата за намерение на партньорите, които трябва да отговарят на необходимите изисквания, посочени във формуляра за кандидатстване;
 - Не забравяйте, че писмата за намерение на партньорите и координатора трябва да са адресирани до инициатора.

**информация,
предоставена
от ЦРЧР**

точни данни

**подпис
печат**

**необходим
минимален
брой партньори**

**писма
за намерение**

собствен
финансов
принос

цялостно
попълнен
формуляр

пощенско
клеймо

електронно
копие

- Съобразете се с:
 - Минималната или максималната продължителност за изпълнение на проекта;
 - Максималната сума, за която може да кандидатствате.
- Не забравяйте да предвидите собствен финансов принос за проектите по дейност "Мобилност";
- Посочете ясно собствения финансов принос в проекти по дейност "Трансфер на иновации", като **той трябва да се поема от всички партньори, а не само от инициатора**;
- Попълвайте всички секции от формуляра за кандидатстване – това е необходимо, за да станат ясни детайлите по вашия проект;
- Не забравяйте да приложите подробна работна програма и пълен и точен финансов план;
- Спазвайте крайните дати за изпращане на предложенията. Пощенското клеймо на плика е един от критериите за легитимност;
- Изпращайте всеки проект в отделен плик;
- Спазвайте изискванията по отделните дейности за изпращане на предложенията, указани в **Общата покана за подаване на предложения** – оригинал и брой копия;
- Прилагайте електронно копие на предложението – то е необходимо допълнение към оригинала на предложението и подпомага бързото администриране на подадените предложения.

РЕЧНИК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТЕРМИНИ

Валоризация Процес на разпространение и употреба на резултатите от предишни проекти с цел оптимизиране на тяхната стойност, увеличаване на тяхното въздействие и внедряването им в системите и практиките за професионалното обучение на регионално, национално и европейско ниво с цел постигане на устойчивост.

**Децентрализи-
рани дейности** Дейности в рамките на една европейска образователна програма, които се администрират от Националната агенция в съответната страна.

Europass Единен портфейл от пет документа, които дават възможност на гражданите да докажат своите квалификации и умения в цяла Европа. Разработен е на европейско ниво с цел да подобри прозрачността на квалификациите и да улесни мобилността на всички, които желаят да работят или да се обучават в Европа. Два от документите можете да попълните сами (Автобиография (CV) и Езиков паспорт), а останалите три (Приложение към сертификат, Приложение към диплома и Мобилност) се издават и попълват от съответните компетентни организации.

**Europass
Мобилност** Документ, част от Europass комплекта документи, описващ всеки организиран период от време, който даден човек прекарва в друга европейска държава с цел образование или обучение.

Инициатор Всяка обществена организация, организация със смесено участие или частна институция (юридическо лице), която според предвидената процедура за кандидатстване представя предложение за транснационално сътрудничество в рамките на програмата. Организацията инициатор ще стане договорираща организация (контрактор), когато предложението се приеме и одобри за финансова подкрепа.

Иновации Нови резултати, които се отличават ясно от вече съществуващи с подобни характеристики и добавят стойност в сравнение с конвенционалните решения. Те са нови решения за справяне с общи за няколко страни предизвикателства в областта на образованието.

**Информално
обучение** Съпровожда живота на всеки човек. За разлика от формалното и неформалното, това образование не е задължително и организирано и може да не се осъзнава от самите индивиди като начин за получаване на част от техните знания и умения.

РЕЧНИК НА

- Контрактор** Организацията инициатор, подписала договор за изпълнение на одобрения за финансова подкрепа проект.
- Координатор** Партнираща организация, на която са делегирани права от другите партньори да ръководи и координира проекта (без финансовия мениджмънт). Не е задължително контракторът и координаторът да са различни юридически лица.
- Лице, упълномощено да подписва** Лице, законно упълномощено от организацията инициатор да обвърже инициатора или партньора с проект по мобилност.
- Мобилност** В официалните документи на европейските институции понятието "мобилност" се разглежда не само като механично придвижване от една точка в друга, а включва и способността на дадения гражданин, извършващ мобилността, пълноценно да се адаптира към новите условия на пребиваване, образование или работа.
- Неформално обучение** Реализира се паралелно с основните образователни и квалификационни системи и обикновено не завършва с издаването на официален сертификат. То може да се осъществи на работното място или чрез дейността на граждански дружества и организации, или в групи като младежки организации, профсъюзи и политически партии. Може да се реализира и чрез организации и услуги, създадени за допълване на формалното образование - музикални, театрални, спортни класове или частни уроци за подготовка за изпити.
- Организация домакин** Предприятие/институция за професионално обучение – партньор по проекта, която приема ползвателите за провеждане на практиката.
- Партньор** Изпращаща организация (ако е различна от инициатора), организация домакин или организация посредник.
- Партньорство** Инициаторът и неговите партньори. Минималният брой партньори по проектите зависи от дейността, по която те са подадени.
- Ползвател** Лице, което получава финансова подкрепа за участие в програмата за обмен или практика в организация партньор от друга европейска страна.
- Rap4Leo** Информационна система за отчитане на проекти по дейност "Мобилност", секторна програма "Леонардо да Винчи".

ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТЕРМИНИ

Учене през целия живот

Понятието се отнася до всички форми на общо образование, професионално образование и обучение, неформално и информално учене, което се извършва през целия живот и води до усъвършенстване на знанието, уменията и компетенциите от личностна, гражданска и социална гледна точка, а също и по отношение на заетостта. Включва и осигуряването на услуги за ориентиране.

Формално обучение

Реализира се в официалните институции за образование и обучение и се удостоверява с дипломи и удостоверения за степен на придобита квалификация.

Централизиран дейности

Дейности в рамките на една европейска образователна програма, които се администрат от Изпълнителната агенция по образование, аудио-визия и култура към Европейската комисия.

ЦРЧР

Центърът за развитие на човешките ресурси (ЦРЧР) е организацията, администрираща Програма „Учене през целия живот“ в България.

РОЛЯТА НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ

Центърът за развитие на човешките ресурси е Националната агенция за България по Програма "Учене през целия живот".

Националната агенция играе важна роля в практическото изпълнение на Програмата, като администрира децентрализираните дейности в целия проектен цикъл:

- разпространява информация за дейностите на Програмата;
- приема и регистрира кандидатурите;
- организира селекцията;
- сключва договори с успешно преминалите селекцията кандидати;
- извършва плащанията по договорите;
- извършва мониторинг и консултации на финансираните проекти;
- приема отчетите по тези проекти;
- организира дейности за разпространение и валоризация на резултатите от успешни проекти.

ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Създаване на ЦРЧР

- През 1997г. с подкрепата на Европейската Фондация за обучение (ЕФО) е основана Българската национална обсерватория;
- През 1998г. започва работа Национална агенция "Леонардо да Винчи";
- През 1999г. с подкрепата на ЕФО е създаден Национален ресурсен център за професионално ориентиране;
- През 1999г. със споразумение между Министерство на образованието и науката и Министерство на труда и социалната политика е основан ЦРЧР. Той обединява горепосочените дейности и управлява образователни програми и проекти;
- През 2001г. към ЦРЧР се присъединява Национална агенция "Сократ";
- През 2006г. се основава Национално координационно звено за дейността eTwinning;
- През 2007г. след национална номинация ЦРЧР стартира управлението в България на Програмата "Учене през целия живот" 2007-2013г.;
- През 2007г. се основава Национален Europass Център.

Дейности на ЦРЧР

- координира в България Програмата "Учене през целия живот";
- информира и консултира чрез Euroguidance център, България, за възможностите за образование, обучение и работа в рамките на Европа;
- координира дейността по разпространение и прилагане на инициативата Europass в България;
- координира и администрира дейността eTwinning;
- координира инициативата "Европейски езиков знак";
- организира, консултира и осъществява изследвания в областта на образованието, професионалното обучение, пазара на труда и човешките ресурси в България;
- предлага възможност на експерти в областта на образованието да участват в тематични учебни визити в други европейски страни и да организират такива в България.

Структура на ЦРЧР

Отдел „Финансово-счетоводен“;

Отдел „Информационен“;

Отдел „Селекция, договориране и анализ“;

Отдел „Мониторинг и консултиране на бенефициенти“;

Отдел „Съгътстващи дейности“;

Отдел „Администрация и логистика“

ЦРЧР

Център за развитие на човешките ресурси

Ул. "Граф Игнатиев" 15, ет. 3

1000 София

Тел. (+359 2) 915 50 10

Факс: (+ 359 2) 915 50 49

hrdc@hrdc.bg

<http://www.hrdc.bg>

Приемно време

на **Център за развитие на човешките ресурси:**

вторник и четвъртък от 14.00 ч. до 17.00 ч.

Практическо ръководство

по секторна програма

"Леонардо да Винчи",

издание на ЦРЧР - 2007

Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Настоящата публикация отразява единствено възгледите на автора и Комисията не носи отговорност за начина, по който може да бъде използвана съдържащата се информация.